

Ricard Mirabete: pelegrí de les ciutats

quaderndelesidees.press/ricard-mirabete-pelegri-de-les-ciutats/

September 29, 2014

Fotografia de Carles Mercader

Ara fa deu anys Ricard Mirabete va publicar el seu primer llibre de versos, *Última ronda*, guardonat amb el Premi Amadeu Oller el 1999 (La Magrana), un llibre al qual han succeït *La gran baixada* (Emboscall, 2004), *Les ciutats ocasionals* (Premi Òmnium Cultural del Vallès 2008) i *Radar* (2012), totes dues publicades a Témenos Edicions.

Després d'aquest periple poètic, que ha tingut el llarg abast de quinze anys, Mirabete és a punt de publicar un nou volum, aquest cop escrit a quatre mans amb David Caño. És, per tant, un bon moment per endinsar-se en el gruix de la seva producció poètica. Ricard Mirabete va guanyar el premi Amadeu Oller a l'edat de vint-i-vuit anys. Malgrat que *Última ronda* constitueix la primera temptativa, és una de les seves peces més cabdals. Publicat el 1999 per La Magrana, aquesta obra primerenca ja destaca per l'estètica simbolista dels versos, com vaticina l'estrofa de "Cançó trista", de Marià Manent (*La collita en la boira*, 1920), que apareix a l'inici del llibre.

Volent o sense voler, amb la inclusió d'aquestes ratlles, el poeta ja anuncia la seva fruïció per l'estètica dels mots i la claredat expressiva, així com l'aposta per un estat anímic que impregna tot el llibre: la tristesa i la melangia com a conseqüència d'un naufragi amorós i la presa de consciència de la solitud humana.

La incertesa del present i la desafecció envers el futur també hi fan acte de presència per mitjà d'altres estadis, com ara l'empresonament de l'esperit o la sensació d'ofec permanent, propiciats per l'entorn fred i anònim de la ciutat.

Els motius principals que desenvolupa la primera part, “Carrers de cendra”, es troben exposats als primers poemes: «la solitud dels carrers que gela les passes» i els seus «rastres de sang mastegada», que ens parlen d’un cor «adolorit del temps» i de «les venes sagnants d’un jove», que es dol quan recorda.

La circumstància de la ciutat, val a dir-ho, és justament de tot menys circumstancial, perquè esdevé l’únic medi des d’on el poeta s’explora per dins i indaga per fora. L’estat interior del poeta s’assimila per complet a la gelor urbana i la seva vacuïtat, dos valors que s’inicien a Última ronda i que aniran agafant volada al llarg de tota l’obra.

La ciutat de Mirabete serà, des d’ara i fins al final, «la llar deshabitada del món», un entramat de carrers erms i inhòspits, que plantegen la metròpoli com un teatre. Per això l’artificialitat dels «carrerons pintats de cel/ [que] floregen com núvols prenyats de ràbia».

A “Última ronda”, la segona part del volum, l’interior del poeta passa del desassossec a la rebel·lia davant de la pèrdua de l’entusiasme vital, com adverteix la cita inicial de Hölderlin.

Per això, al llarg de tot el volum el regust amarg i malenconiós d’un amor perdut també es barreja amb petits esclats de natura, que surten a la llum amb els records que flagel·len i “enrosquen” el poeta: «Viaranys d’or, el rierol inquiet / que travessa els marges que verdegen / amb fulles, amb la pols. / Tristes. I tanmateix que dolç el capvespre!»

Aquest quartet descriptiu, que presenta la visió d’un paisatge melangiós, ens transporta a les reminiscències de la sonoritat de Rosselló-Pòrcel: «Aprèn l’ombra llunyana, blava i blanca, / dels núvols plens de vent i pròdigs d’ales», fet que palesa l’íntima comunió entre la natura i l’experiència personal del poeta. La placidesa manentiana dels mots també revela les implicacions metafísiques de l’obra.

El segon llibre de Mirabete, *La gran baixada*, aporta una combinatòria de caire més fantàstic: d’una banda hi fa acte de presència el món de l’oníric i el taumatúrgic i, de l’altra, el cosmos del jo més quotidià. Al pròleg, Xavier Soler ja anunciava l’ús d’idees surrealistes “en la línia brossiana” i “l’estil caldersià”, dos vectors fonamentals de la poesia de Mirabete, marcada per una concepció formalista que l’allunya amb radicalitat de la tan mal entesa espontaneïtat literària.

Un lloc central de la cartoteca d’aquests versos l’ocupen les figures del somni i l’evasió, per mitjà de les quals el poeta s’escapa de l’absurditat del món i la realitat que l’envolta: «somis vers lluny del mur de granit» que malden per volar. Talment el reflex de l’instint inescotable de perviure a tots aquells naufragis que han deixat una empremta dins nostre, com explica la cita de Brossa que encapçala tot el llibre. Perquè l’home és la lluita constant per poder transcendir i superar la seva condició de migradesa. Per això la poesia de Mirabete és del tot atemporal. En els seus versos també trobem la petja decadent de l’spleen de Baudelaire o l’enigma il·lusori de Kafka.

La introspecció, la soledat i l'aïllament interior desperten d'un jo líric que trepitja els carrers d'una ciutat postmoderna, bruta i alienada, concorreguda d'anònims que vénen i van. El poeta hi deambula extasiat per les sentors urbanes i les fàbriques obscures.

Però als versos d'aquest llibre sempre hi cau la pluja vera, que tot ho purifica com un bàlsam, i que salva el jo líric del seu anorreament. L'element de la pluja, com també ho fan aquí el foc i l'aire, insinua l'obertura de clarianes.

En aquest caminar meditatiu també hi ha el regust de la poesia i el sentit de l'existència de "L'oratge i la tenebra", de Puig i Ferrer, aquell pelegrí dels anys trenta que buscava una sortida a la desídia que el colgava.

Així doncs, trobem en el decurs del poemari la davallada cap a uns «laberints estranys», que evidencien un planter de desenganys i frustracions, l'única sortida possible dels quals recau en l'esperança del camí que hi ha per córrer.

Atenent aquest aspecte, la noció de trajecte s'esbossa en moltes ocasions amb la via d'un tren rovellat, que enclou espais onírics on la natura esdevé la resposta al desesper: «En laberints estranys d'ecos de foc / cerco debades el vol de l'alosa, / el crit rocós del mar, la bella rosa, / que amagà l'amor en circuits de joc».

Els poemes de Mirabete tornassolen i muden l'esperit a mesura que avança l'obra. El llibre també reflexiona sobre el temps, els guanys i les pèrdues i el sentit d'allò que ens mou. Car l'obra del poeta és un reflex, en paraules de Josep Palau i Fabre, «de l'afany d'abastarse » i «veure-s'hi absolut», l'aventura de trencar-se i recompondre's per romandre com les restes d'una estàtua; o una «cariàtide trobada a la platja el 1940».

La gran baixada, tanmateix, no presenta una caiguda emocional ni una depressió profunda, sinó un sotrac existencial que comporta edificar-se i acréixer-se amb més força: «Camps daurats a l'entorn dels ulls. / Un matí gloriós llaura els prats. / La dignitat serà l'orgull: / pèrdua sense records ingrats».

Si bé hi és palès un desarrelament vital, no hi ha cap actitud de desànim. En la baixada del jo líric hi ha un retorn de nova arrel, la pujada des del pou cap a la llum. Al tercer llibre, *Les ciutats ocasionals*, Premi Òmnium Cultural del Vallès Oriental 2008, el poeta se serveix del mateix viatge urbà que ja havia començat a *Última ronda* i que té la seva continuïtat amb *Radar*.

La idea que l'home és un pelegrí de les ciutats, anònimes i efímeres (certament "ocasionals"), farceix cadascun dels versos del volum, per bé que el situa en l'epicentre d'un indret molt concret: els carrers de Barcelona.

Les ciutats ocasionals constitueix, en efecte, un retrat de la ciutat comtal en forma d'inventari (el passeig de Gràcia, el carrer Elisabets, el carrer del Carme...), que es presenta com una mentida, com a conseqüència de la submissió al turisme i l'especulació.

Malgrat tot, en la ruta nocturna i espectral de Mirabete també hi ha lloc per a la natura, que sempre s'infiltra en aquests versos com una forma d'alliberament: «els núvols besaven la carena i es diluïen en pols astral i fum desitjós.» El fum d'algun amor prohibit que també ennuvola el poeta, de «les línies rectes dels afectes» que es mesclen i acaben desapareixent, no debades, per entremig de l'asfalt i els vianants.

El frau de *Les ciutats ocasionals* també és el frau de la vida, l'engany d'un teatrí tan cruel com inversemblant: «Se la trobà estirada en una llitera: / tenia el rostre desfigurat, el cos / era un tronc que desprenia un hàlit / d'hivern pur. Pogué endur-se-la passadís enllà, / embolcallada en un llençol blau / que arrossegava pel terra.»

Un silenci abassegador envaeix els versos d'aquest "Hospital" i una sensació de desolació crua i feridora. Com en d'altres poemes, les imatges tumorals, d'un fred marmori, es congrien en aquesta morfologia urbana, abrupta, desesperançada.

Aquest és el fil conductor que uneix bona part de tota l'obra: la ciutat com a escenari vital, com a plena representació d'un món interior i exterior, que es troba en decadència.

Tanmateix, la ciutat anímica del poeta també esdevé la baula on recolzar-se i fer-se fort, perquè «el carreu damunt carreu, esforç i cruiximent, al capdavant, [és] creixença», com explica la lletra de Sarsanedas esgrafiada a la primera paret de *Les ciutats ocasionals*. I és en aquest creixement, que la veu del poeta descobreix nous camins per transitar.

A Radar, el darrer llibre publicat per l'autor, el pelegrinatge romàntic (elegíac, leopardià) ens porta a la ciutat dels sants, Vic, per constatar que l'home continua caminant, malgrat haver esdevingut «un dau cansat i abolit».

En aquest nou trajecte es prolonga la idea que l'existència també és repetició, per això retornen els records dels amors perduts mentre el poeta passeja vora les aigües del Mèder. Al llarg del recorregut es referma la idea que l'amor és una «via deserta»: els destins «es perden» per entremig dels «semàfors inabastables».

Malgrat tot, segons Mirabete, l'espera és una actitud vital que ens «honora», com afirma un dels aforismes recollits al darrer apartat del llibre. Caminar, així doncs, també és romandre expectant.

Ricard Mirabete és un apassionat dels trajectes urbans (i vitals), de les seves decadències i la seva soledat, però també de les seves clarors. El poeta, com tot home, és tan sols «un raig que passa, que crema, que lluu», la terrible lleugeresa de Zygmunt Bauman que ens recorda que no som res més que pols que transita i es dispersa.

Però també som transeünts interiors, som descobertes i aprenentatges de nosaltres mateixos. Per això el poeta mai no escull la indolència. Els seus poemes no s'expliquen amb res més que no sigui pura humanitat.

Els pelegrins dels seus llibres, els lectors, farem bé de viatjar per aquests tan recomanables trajectes poètics, esculpits a consciència amb un llenguatge tan seductor com embriagador.

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre informació dels pròxims que publiquem, envia'ns el teu nom i el teu correu electrònic.

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avís legal i política de privacitat](#).

Laia Llobera i Serra

